

ዋዕላታት ምስ ኣህጉር ኣፍሪቃ እንታይ'ዩ ጣቋኡ?

ኣብዚ ቅንያትዚ ዋሽንግቶን ኣብ ዘአንገደቶ ሓባራዊ ዋዕላ ኣመሪካ-ኣፍሪቃ፡ ንኣህጉር ኣፍሪቃ ኣብ 3 ዓመት ዝትግበር 55 ቢልዮን ዶላር ናይ ወፍሪ መብጽዓ ከምዝተኣትወ ዝገልጽ 'ብሰራት' ተቓሊሑ። ኣመሪካ ኡናት ዩክረይን ንምምዋል፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ምስ ዘውጽኣቶ 105 ቢልዮን ዶላር ክነጸጸር ከሎ ብዙሕ ኣይኮነን። ብመጠን ብዝሒ ህዝቢ ኣፍሪቃ (1.4 ቢልዮን) ክርእ ከሎ እውን፡ 39 ዶላር ንሓደ ሰብ ኣብ 3 ዓመት ምጻኑ'ዩ። 13 ዶላር ኣብ ዓመት። እቲ ጉዳይ ግን ናይ ምብዛሕን ምውሓድን ኣይኮነን። ደገፍ ይውሓድ ይንኣስ ዝጽላእ ኣይኮነን። ብቁጠባን ፖለቲካን ጸለውቲ ዝበሃላ ሓያላትን ምዕቡላትን ሃገራት፡ ከምዚ ዓይነት ዋዕላታት ከአንግዳ ፋሽን ኮይኑ ኣሎ። ሓባራዊ ዋዕላ ኣመሪካ-ኣፍሪቃ፡ ሩስያ ኣፍሪቃ፡ ቻይና-ኣፍሪቃ፡ ጃፓን-ኣፍሪቃ፡ ህንዲ-ኣፍሪቃ፡ ሕብረት-ኤውሮጳ፡ ኣፍሪቃ፡ እንግሊዝ-ኣፍሪቃ፡ ጀርመን-ኣፍሪቃ፡ ፈረንሳይ-ኣፍሪቃ ወዘተ። ለባም ተዓዛቢ፡ እዚ ዋዕላታትዚ እንታይ'ዩ ቁንቀኛኡ፡ ትጽቢታዊ ውጽኢቱ ነተን ኣአንገድቲ ይኹን ንህዝብታት ኣፍሪቃ እንታይ እዩ? ምዕሩይነት ረብሓታቱ'ኸ ክሳብ ክንደይ እዩ? ኢሉ ክሓሰብ ባህርያዊ እዩ። ክሳብ ሕጂ ምስ ኣፍሪቃ ዝጸንሐ ዝምድናታት ወይ ምትሕግጋዝ ናይ ዓበይቲን ሃብታማትን ሃገራት ናይ ባዶ-ድምር (zero sum game) ጸወታ እዩ ነይሩ። በዚ ጸገምዚ ተሓመይቲ ብቐንዱ ኣፍሪቃውያን እዮም። ተራ ናይ ዓበይቲ ሃገራት ኣብ ምድሃኻን ምርማሽን ኣፍሪቃ ከየነኣኣሰካ። ዘለናዮ መድረኽ ህቀና ምምስራት ቀጽሪ እንኮነት ብፍሽለት ኣብቂዑ፡ ዓለማዊ ኩነት ናብ ካልእ ዝተፈለየ መድረኽ ዝሰጋገረሉ ዘሎ እዋን እዩ። ኣብዚ ሕጂ ዝእቶ ዘሎ ሓድሽ መዋእል'ኸ ጉዕዞ ኣፍሪቃ ከመይ ክኸውን እዩ? ሕጂ እውን እቲ ወሳኒ ግደ ናይ ኣፍሪቃውያን እምበር ናይ ካልኣት ክኸውን ኣይክእልን። ምዕቡላት ሃገራት ፈታሕቲ ሽግር ኣፍሪቃ ክኸና ኣይክእላን። እዚ ሕጂ ፋሽን ኮይኑ ዘሎ ዋዕላታት፡ ሓድሽ ምህዞ ወይ መድሃኒት ኮይኑ ንኩነተ-ኣፍሪቃ ክልውጦ ኣይሕሰብን። ኣፍሪቃውያን ሽግራቶም ባዕላቶም ፍታሕ ምስ ረኽቡሉ ጥራይ እዩ፡ እቲ ልክዕን ውጽኢታዊን ኣድማዒን ዝያዳ ኩሉ ድማ ምዕሩይ ናይ ምትሕግጋዝን ሽርክነትን ሃዋህው ክፍጠር ዝክእል። ምስ ኣፍሪቃውያን ዋዕላታት ኣብ ምክያድ ዝርከባ ሃገራት፡ ኣሓፊሽካ ኩለን ከምዚ'ዩ ዕላማኡን ምባል ኣይክእልን። ብሓፈሻ ግን፡ ጥራ-ንዋት ኣፍሪቃ ንምግባት ወይ ዕዳጋታት ንምንዳይ ወይ ድማ ንፖለቲካዊ ዕላማታት ቲፎዞ ኣብ ጎድንኻ ንምሰላፍ እንተኾይኑ፡ ካብቲ ናይ ቅድሚኡ ሕጂ ርክባት ፍሉይነት ክህልዎ ኣይኮነን። ከምቲ ሓደ ካብ ፖለቲካኛታት ኤውሮጳ ዝበሎ ምዕቡላት ሃገራት ንኣፍሪቃ

ከም ጫካ ወሲደን፡ ንድሕረታ ከም ዕድል ዝቈጽርኦ እንተኾይን፡ እቲ ክፍጠር ዝኸእል ሽርክነት ናይ መዝማዚን ተመዝማዚን ምጻኑ ኣይተርፎን። ገለ ኣፍሪቃውያን፡ ንጸቢብን ግዝያዊ ረብሓታትን ዝናን፡ ኣብ ከምዚ ዓይነት ዋዕላታትን ድግሳትን ተረኺብካ ምምዳር ከም ዲፕሎማሲያዊ ሊቅነት ይወስድዎ ይኾኑ። እቲ ጉዳይ ግን፡ ክንዮኡ ብዕምቁትን ምስትውዓልን ክርኦ ዘለዎ እዩ። እዚ ዋዕላታት'ዚ ናይ ብሓቂ ንምዕባለ ኣፍሪቃን ምዕሩይ ሽርክነትን መገዲ ዝጸርግ እንተኾይኑ ቅቡል እዩ። ንናይ ሓደ ወገን ረብሓን ንናይ ህዝባዊ ርክባትን ዲፕሎማሲን ምውስዋስ ጥራይ እንተኾይኑ ግን ትርጉም ክህልዎ ኣይክእልን።

ቦርድ ክፍሊ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ

ቀዳም 17 ታሕሳስ 2022